

Tollbamondás

Nevezetes esztendő 1825 a magyar közéletben és a kultúratörténetben: a reformkor kezdete, az akadémia létrehozása. A magyarság mindmáig őrzi Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Eötvös József, Kölcsey Ferenc, Széchenyi Ferenc, Széchenyi István, Vörösmarty Mihály, Wesselényi Miklós nevét.

1825-ben tizenhárom éves szünet után hívta össze a király, I. Ferenc az országgyűlést azzal a céllal, hogy támogatást szerezzen tervei megvalósításához. A felsőtáblán hagyományosan latin nyelven hangzottak el a felszólalások, ám 1825. október 12-én gróf Széchenyi István elsőként magyar nyelven beszélt. Amikor november 3-án Felsőbüki Nagy Pál a magyar nyelv fontosságát mint a nemzet ügyét hangsúlyozta, Széchenyi egyévi jövedelmét ajánlotta fel a hazai nyelv művelésére, tudós társaság alapítására. Példáját, nagy összegű felajánlásokat téve, más főnemesek is követték. Az 1827. évi XI. törvény rendelkezett a Magyar Tudós Társaságról, melynek első elnöke gróf Teleki József lett. 2003-ban törvény nyilvánította november 3-át a magyar tudomány ünnepévé.

A reformországgyűlések a ferenci abszolutizmus államszervezeti és jogi akadályainak lebontására kerestek megoldást. Az egyre szabadabb gazdasági és kulturális légkör kedvezett a színházi élet, az irodalom, a művészetek fejlődésének, de működött a cenzúra is: Kossuth Lajost többévi börtönre ítélték egy cikkéért. Az ipar és a közlekedés korszerűsítése elengedhetetlenné vált, de a bécsi udvar évről évre halogatta a problémák megoldását.

A megújuláshoz a parlamenti reformtörekvések mellett szükség volt a radikalizálódó fiatalokra, bár ők már csak a reformkor végén jutottak szerephez. Egyikük, Jókai Mór nemcsak a magyar próza mesterévé lett, hanem aktívan politizált is, és egyik fogalmazója a forradalom követeléseit összefoglaló 12 pontnak. Generációk sora az ő írásaiból ismerte meg az 1848/49-es forradalom és szabadságharc hőseit. A kőszívű ember fiai című regénye régóta kötelező olvasmány az iskolában. Az író tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának, a Petőfi és a Kisfaludy Társaságnak; 1861-től országgyűlési követ egészen 1886-ig. 1882-ben Johann Strauss Jókai egyik művét kérte megzenésítésre, így készült a Cigánybáró című operett. A zeneszerző az íróval egy évben, 1825-ben született.

(80 pont)